

Državno natjecanje iz povijesti

26. – 28. travnja 2023.

osmi (VIII.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

	70
--	----

Upute natjecateljima koji ispit rješavaju na stolu:

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
 - Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
 - Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
 - Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
 - Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
 - Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
 - Ispit piši isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
 - Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima odobrio MZO-a u školskoj godini 2021./2022.
 - 9. Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu; više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
 - Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Državnoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

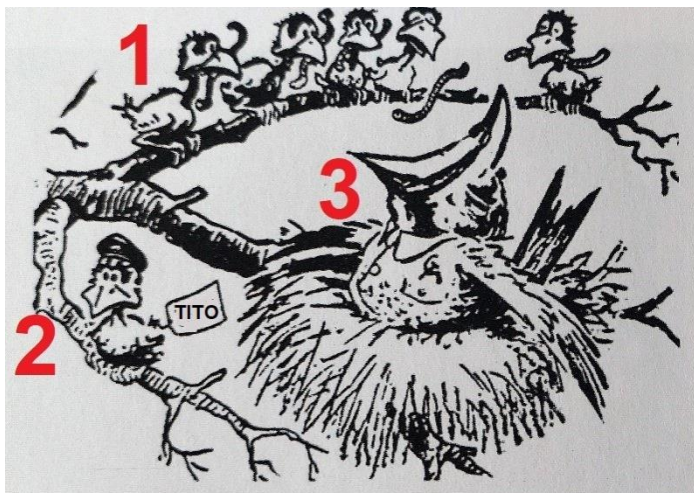
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Koja je bila neposredna posljedica izbora iz studenoga 1945. godine?

1	
---	--

- A. završetak politike jednostranačja
- B. prekid odnosa sa Sovjetskim Savezom
- C. zabrana povratka kralju Petru II. u zemlju
- D. proglašenje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

2. Pozorno pogledaj slikovni prilog.

2.1. Koji je događaj iz poslijeratne povijesti Jugoslavije simbolički prikazan na slikovnome prilogu?

1	
---	--

2.2. Koga simboliziraju ptice označene brojem 1 na slikovnome prilogu?

1	
---	--

- A. države zapadne Europe
- B. države socijalističkoga bloka
- C. pristaše Staljina u Jugoslaviji
- D. jugoslavenske federativne republike

3. U sljedećemu zadatku ponuđene su tvrdnje koje se odnose na procese u Jugoslaviji nakon Drugoga svjetskog rata. Od ponuđenih je sedam tvrdnja pet ispravnih. Na praznu crtu upiši redni broj tvrdnja koje smatraš točnima. Redoslijed navođenja brojeva nije bitan.

(1) Kao jedan od načina sukoba s neistomišljenicima; Alojzije Stepinac je najprije završio u kućnome pritvoru nakon kojega je prebačen u leopoldovski zatvor. (2) Kao posljedica teških životnih uvjeta nakon rata u Jugoslaviji uvedeno je ograničenje nabave potrepština sustavom potrošačkih kartica. (3) Uvođenje samoupravljanja zamijenilo je čisto državno plansko gospodarstvo po uzoru na SSSR. (4) 60-ih godina došlo je do gospodarske reforme čija je posljedica bila sukob centralista i pristaša decentralizacije. (5) Gospodarska kriza nakon Titove smrti snažno je udarila na stanovništvo, pa je država krajem 80-ih uvela vožnju po načelu par-nepar. (6) Jugoslavija je postala visoko zadužena država čija je inflacija krajem 80-ih iznosila više od 2500%. (7) Predsjednik vlade Ante Marković zato je proveo reforme kojima je zaustavljena inflacija i prepolovljen dug države.

_____, _____, _____, _____, _____.

5	
---	--

4. Pozorno pročitaj tekst.

P: Kad su vam došli u kuću, što su vam rekli, zašto vas tjeraju?

O: *Popodne je to bilo i da smo bili u Domu, prespavali, kod kuće u Čemincu, u Domu. I onda smo išli, drugo jutro, u Grabovac. (...) Pa to je bilo tak. Oni su došli. Dva stražara: „Pet minuta imate vremena, pospremajte se. Morate ići, morate napustiti kuću.” Zato što je izgubljen rat, Nijemci, moraju svi u logor.*

P: Jeste li uspjeli povratiti ono što vam je bilo oduzeto? Imanje? Kuću? Zemlju?

O: *Ne, to su dobili (oni) koji su došli. Svaka je familija dobila kuću. Mi nismo ništa dobili. Morali smo sve ispočetka. Moj tata je radio kod lugara, tako da sam i ja tamo došla '46.*

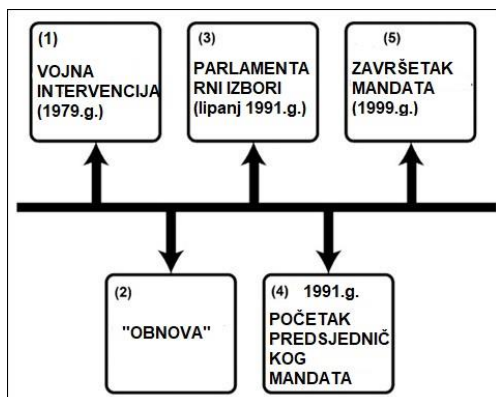
4.1. Koji se naziv koristio za narod čije je iseljavanje opisano u tekstu?

1	
---	--

**4.2. Kako se naziva jugoslavenska politika opisana riječima:
to su dobili (oni) koji su došli. Svaka familija je dobila kuću.?**

1	
---	--

5. Pozorno pogledaj lentu vremena iz razdoblja raspada komunističkih režima.

5.1. Navedi ime i prezime političara čiji je mandat obilježen na lenti vremena brojevima 4 i 5.

1	
---	--

5.2. Koja se od navedenih tvrdnja povezuje s događajima s lente vremena?

1	
---	--

- A. Svi se događaji odnose na razdoblje politike *perestrojke*.
- B. Nesreća u Černobilu bila je izravna posljedica događaja pod brojem 1.
- C. U vrijeme pokretanja politike pod brojem 2 na čelu SAD-a bio je Ronald Reagan.
- D. U vrijeme događaja pod brojem 3 došlo je do prvih demokratskih izbora u Poljskoj.

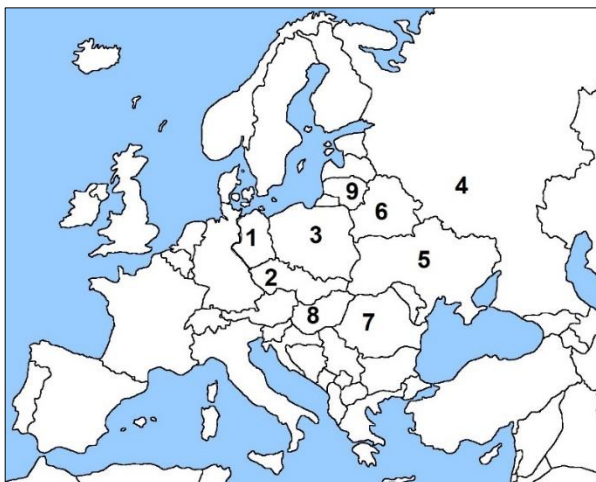
6. U sljedećemu zadatku ponuđeno je šest tvrdnja iz svjetske povijesti.

Tri od šest tvrdnja nisu točne. Zaokruži slovo ispred triju tvrdnja koje smatraš netočnima.

3	
---	--

- A. Sinatrina doktrina odnosila se na politiku SSSR-a prema SAD-u.
- B. Reforma *Glasnost* odnosila se na veću slobodu govora u sovjetskome društvu.
- C. Mihail Gorbačov dobio je 1990. godine Nobelovu nagradu za mir.
- D. Baršunastom revolucijom srušen je komunistički režim u Čehoslovačkoj.
- E. Komunistički režim u Rumunjskoj mirno je predao vlast u zemlji.
- F. Lech Wałęsa postao je poljskim predsjednikom prije nego što je Solidarnost pobijedila na prvim izborima.

7. Pozorno pogledaj zemljovid Europe i odgovori na postavljena pitanja.

7.1. Kojim su brojevima označene države koje su prvotno potpisale sporazum o stvaranju Zajednice Neovisnih Država?

_____, _____, _____.

3	
---	--

7.2. U kojemu su nizu točno kronološki poredane države u kojima su održani prvi višestranački parlamentarni izbori?

- A. 1 → 2 → 5 → 8 B. 2 → 5 → 1 → 8
C. 1 → 8 → 2 → 5 D. 8 → 5 → 2 → 1

1	
---	--

7.3. Kojim su brojevima označene države u kojima su demokratski procesi ugušeni vojnom intervencijom zemalja sovjetskoga bloka?

_____ i _____

2	
---	--

8. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz povijesti raspada komunističkih režima u Europi?

1	
---	--

- A. pokušaj državnoga udara u SSSR-u → rušenje Berlinskoga zida → Sporazum o stvaranju ZND-a → Vaclav Havel postaje češkim predsjednikom
B. rušenje Berlinskoga zida → pokušaj državnog udara u SSSR-u → Sporazum o stvaranju ZND-a → Vaclav Havel postaje češkim predsjednikom
C. rušenje Berlinskoga zida → Vaclav Havel postaje češkim predsjednikom → Sporazum o stvaranju ZND-a → pokušaj državnog udara u SSSR-u
D. Vaclav Havel postaje češkim predsjednikom → rušenje Berlinskoga zida → Sporazum o stvaranju ZND-a → pokušaj državnog udara u SSSR-u

9. Pozorno pročitaj povijesne izvore iz razdoblja nakon Drugoga svjetskoga rata i poveži ih s pripadajućim dokumentom označenim slovima. Dva se naziva dokumenata ne mogu povezati.

1. *Polazeći od istorijske uloge Josipa Broza Tita u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji, stvaranju i razvijanju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, (...) Skupština SFRJ može, na predlog skupština republika i skupština autonomnih pokrajina, izabrati Josipa Broza Tita za Predsednika Republike bez ograničenja trajanja mandata.*

2. *Republika Hrvatska ostaje u sastavu SFRJ do novog sporazuma jugoslavenskih republika ili dok Sabor Republike Hrvatske ne odluči drugačije. Ako se aktom ili postupkom tijela federacije ili tijela druge republike ili pokrajine članice federacije naruši teritorijalna cjelovitost Republike Hrvatske, republički organi će na temelju prava na samoodređenje i ovim Ustavom utvrđenog suvereniteta Republike Hrvatske donijeti potrebne odluke radi zaštite suvereniteta i interesa Republike Hrvatske.*

3. *Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju sačinjavaju socijalističke (a ne više narodne republike) republike Bosna i Hercegovina, Makedonija, Slovenija, Srbija, Hrvatska i Crna Gora. Teritorija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije jedinstvena je i sačinjavaju je teritorije socijalističkih republika.*

4. *Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju sačinjavaju: Narodna Republika Srbija, Narodna Republika Hrvatska, Narodna Republika Slovenija, Narodna Republika Bosna i Hercegovina, Narodna Republika Makedonija i Narodna Republika Crna Gora. Narodna Republika Srbija ima u svom sastavu Autonomnu pokrajinu Vojvodinu i Autonomnu kosovsko-metohijsku oblast.*

A. pravila za izbore 1945. godine

B. ustav iz 1946. godine

C. ustav iz 1963. godine

D. ustav iz 1974. godine

E. Vašingtonski sporazum

F. Božićni ustav

4	
---	--

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

10. Pozorno pročitaj povijesni izvor i odgovori na postavljena pitanja.

Proglas Hrvatskoga socijalno liberalnoga saveza građanima SR Hrvatske

Kroz našu republiku proći će „marš istine“ rukovodstva SR Srbije. Njegov cilj je obznanjen:

promijeniti rukovodstvo SR Slovenije; njegove metode su poznate: mitingom nametnuti svoju volju ili izazvati izvanredno stanje i izvanredne mjere.

Taj marš je već prošao kroz Kosovo, Vojvodinu, Crnu Goru. On traje kao jedina istina i jedina pravda naše državne zajednice. I nitko nema hrabrosti zaustaviti ga. Jugoslavija je postala njegov talac, što znači talac rukovodstva SR Srbije i njegove samovolje.

Ni sada, kada se marš istine kreće prema Hrvatskoj i Sloveniji, nitko mu se ne suprotstavlja. Vlada osjećaj nemoći, tjeskobe. Jer ne može se propustiti marš, a ne uvrijediti i poniziti Hrvatsku i Sloveniju. Zato pozivamo građane SR Hrvatske da uzbjegnju, da odbiju svaki dodir s maršom istine i tako onemoguće svako izazivanje, vrijeđanje ili nasilje. (...)

10.1. Koja je politička opcija donijela navedeni proglas?

1	
---	--

- A. stranka čiji je predsjednik napustio izvanredni kongres SKJ
- B. stranka koja je prva obnovljena nakon zabrane 1945. godine
- C. stranka pobjednica na prvim višestranačkim izborima u Hrvatskoj
- D. prva politička stranka osnovana u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata

10.2. Na što se od navedenoga odnosi rečenica iz proglasa: *Taj marš je već prošao kroz Kosovo, Vojvodinu, Crnu Goru*?

1	
---	--

- A. na pripojenje svih triju navedenih jedinica Srbiji
- B. na ukidanje autonomija svim trima federalnim jedinicama
- C. na ukidanje autonomije Kosovu i Vojvodini te promjenu vlasti u Crnoj Gori
- D. na promjenu vlasti u tim jedinicama uz ostanak autonomnoga statusa Vojvodine

10.3. Kako su se u propagandi vodstva SR Srbije nazivali *marševi istine* opisani u povijesnome izvoru?

1	
---	--

11. Koja je od navedenih odluka povezana sa zasjedanjem Hrvatskoga sabora iz srpnja 1990. godine?

1	
---	--

- A. izbor Franje Tuđmana za predsjednika Predsjedništva SR Hrvatske
- B. preimenovanje Hrvatske u socijalističku republiku
- C. izglasavanje i donošenje prvoga hrvatskog ustava
- D. zamjena zvijezde petokrake kao simbola hrvatskim grbom

12. U sljedećemu zadatku ponuđene su četiri fotografije i šest tvrdnja iz hrvatske povijesti povezane s tim fotografijama. Četiri od šest tvrdnja nisu točne. Zaokruži slovo ispred četiriju tvrdnja koje smatraš netočnima.

- A. Sve fotografije potječu iz iste godine.
B. Sve fotografije potječu iz razdoblja nakon Sarajevskog sporazuma
C. Sve fotografije prikazuju događaje iz 1990. i 1991. godine
D. Fotografija broj 4 povezana je s početkom Bitke za Vukovar
E. Fotografije 2 i 4 potječu iz iste godine ali iz različitih mjeseci
F. Fotografija broj 1 nastala je nakon utemeljenja prvoga demokratskog saziva Hrvatskog sabora

4	
---	--

13. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz Bitke za Vukovar?

- A. pogibija Blage Zadre → pad sela Bogdanovci → pad naselja Lužac → ulazak JNA u vukovarsku bolnicu
B. pogibija Blage Zadre → pad naselja Lužac → pad sela Bogdanovci → ulazak JNA u vukovarsku bolnicu
C. pad naselja Lužac → pogibija Blage Zadre → pad sela Bogdanovci → ulazak JNA u vukovarsku bolnicu
D. pad sela Bogdanovci → pad naselja Lužac → pogibija Blage Zadre → ulazak JNA u vukovarsku bolnicu

1	
---	--

14. Uz svakoga od navedenih političara navedene su tri dužnosti. Jednu od triju dužnosti navedeni političar nije obnašao. Napiši na praznu crtu broj dužnosti koju pojedini od političara nije obnašao.

Stjepan Mesić	Milan Babić	Alija Izetbegović	Franjo Tuđman
1. prvi predsjednik Hrvatskoga sabora 2. predsjednik Republike Hrvatske 3. predsjednik Predsjedništva SFRJ	1. predsjednik Skupštine Općine Knin 2. predsjednik posljednje vlade tzv. RSK 3. prvi predsjednik Srpske demokratske stranke	1. predsjednik Predsjedništva SR BiH 2. bosanskohercegovački član Predsjedništva SFRJ 3. prvi predsjednik samostalne BiH	1. predsjednik Predsjedništva SR Hrvatske 2. predsjednik Predsjedništva SFRJ 3. vrhovni vojni zapovjednik Oružanih snaga RH

Kojim je brojem označena politička dužnost koju navedeni političar nije obnašao?

4	
---	--

1. Stjepan Mesić: _____
2. Milan Babić: _____
3. Alija Izetbegović: _____
4. Franjo Tuđman: _____

15. U sljedećemu zadatku ponuđeno je šest tvrdnja iz razdoblja Domovinskoga rata. Četiri su od šest tvrdnja točne. Zaokruži slovo ispred četiriju tvrdnja koje smatraš točnima.

4	
---	--

- A. Zadaća Narodne zaštite tijekom rata bila je zaštita civila od neposredne ugroze.
- B. Sredinom 1992. godine Hrvatska je zbrinjavala oko 270 000 izbjeglica iz Bosne i Hercegovine.
- C. Najveća razmjena zarobljenika obavljena je u Nemetinu kod Osijeka u kolovozu 1992. godine.
- D. Prvi predstojnik vladina Ureda za izbjeglice Republike Hrvatske bio je Adalbert Rebić.
- E. Prvi se prognanici u Hrvatskoj pojavljuju u ljeto 1991. godine.
- F. Pred sjedištem UNPROFOR-a u Zagrebu je 1993. godine izgrađen Zid boli.

16. U tablici su navedeni podatci o uništenim stambenim objektima u vrijeme Domovinskoga rata. Pročitaj podatke i odgovori na postavljeno pitanje.

OKUPIRANA PODRUČJA		NEOKUPIRANA PODRUČJA	
?	91 %	?	76 %
KOSTAJNICA	85 %	DUBROVNIK	50 %
SLUNJ	84 %	VALPOVO	49 %

Navedi nazive dvaju hrvatskih gradova čiji podatci nedostaju u prikazanoj tablici.

_____ i _____

2	
---	--

17. Pozorno pogledaj naslovnice novina i poveži ih s odgovarajućom vremenskom odrednicom.

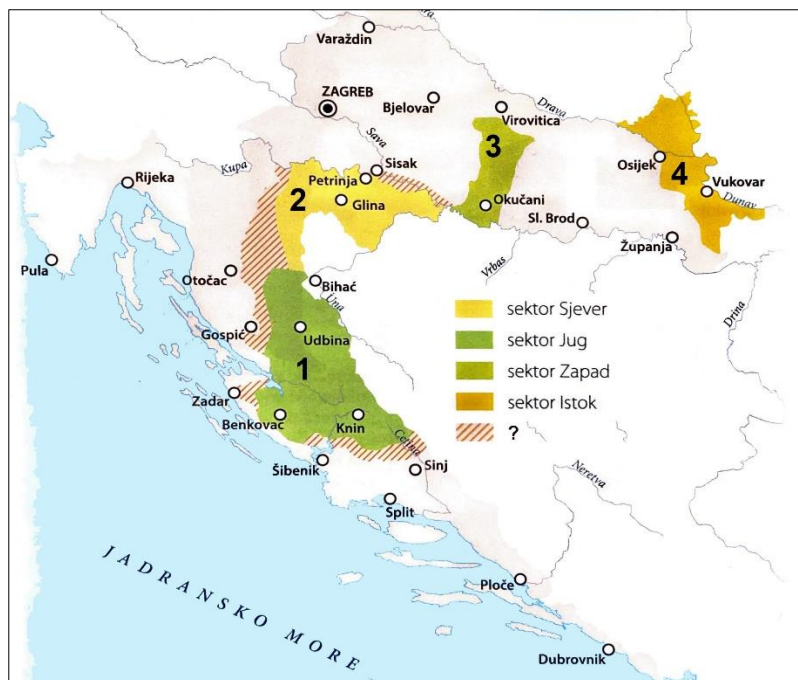
4

- A. proljeće 1990. godine
- B. zima 1990. godine
- C. ožujak 1991. godine
- D. travanj 1991. godine
- E. svibanj 1991. godine
- F. ljeto 1993. godine
- G. zima 1993. godine

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

18. Pozorno pogledaj povijesni zemljovid i odgovori na postavljena pitanja.

18.1. Koji je skupni naziv za četiri sektora (zone) prikazana na povijesnome zemljovidu?

1	
---	--

18.2. Kako se nazivala zona označena upitnikom na povijesnome zemljovidu?

1	
---	--

18.3. U sljedećemu je zadatku ponuđeno pet tvrdnja povezanih s povijesnim zemljovidom. Tri od pet tvrdnja je točno. Zaokruži slovo ispred triju tvrdnja koje smatraš točnima.

3	
---	--

- A. 11 općina koje su činile temelj Plana Z-4 nalaze se na područjima pod 1 i 2.
- B. Dio područja označen brojem 2 oslobođen je u operaciji *Medački džep*.
- C. Na području broj 1 bila je proglašena tzv. SAO Krajina.
- D. Područje pod brojem 4 posljednje je ušlo u punopravni sastav Republike Hrvatske.
- E. Cijelo područje označeno brojem 3 oslobođeno je u akciji Bljesak.

19. Poveži gardijske brigade s njihovom ulogom u vojnoj operaciji Oluja.

Dvije su ponuđene uloge označene slovom višak i ne mogu se povezati.

Odgovore napiši na praznu crtu.

4	
---	--

1. 1. gardijska brigada
2. 2. gardijska brigada
3. 5. gardijska brigada
4. 7. gardijska brigada

- A. oslobađanje Knina
B. osiguravanje crte bojišnice u Lici
C. probijanje srpskih crta na Banovini
D. osiguravanje crte bojišnice u istočnoj Slavoniji
E. brigada zadužena za oslobađanje Okučana
F. spajanje s Armijom Bosne i Hercegovine

Odgovor: _____, _____, _____, _____.

20. Pozorno pogledaj slikovni prilog.

20.1. Što se o ratu u Bosni i Hercegovini može zaključiti iz slikovnog priloga?

- A. Srpske su se snage povukle iz Sarajeva
B. Sarajevo je pod nadzorom snaga Ujedinjenih naroda.
C. Sarajevo je izbjeglo izravnu ratnu opasnost i uništenje.
D. Sarajevo je pod opsadom vojske bosanskohercegovačkih Srba.

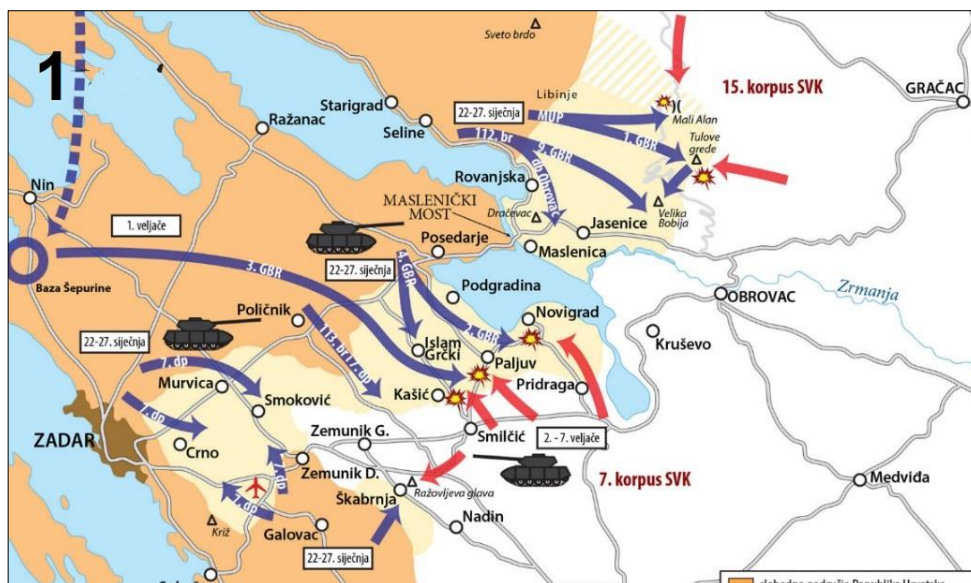
1	
---	--

20.2. Tko je „kontrolor leta“ sa slikovnog priloga?

- A. general Ratko Mladić
B. predsjednik Republike Srpske
C. predsjednik Srpske radikalne stranke
D. predsjednik tzv. Republike Srpske Krajine

1	
---	--

21. Pozorno pogledaj povijesni zemljovid i odgovori na postavljena pitanja.

21.1. Koja je faza Domovinskoga rata prikazana na povijesnome zemljovidu?

1	
---	--

- A. početak 1993. godine
- B. početak 1994. godine
- C. početna faza operacije *Ljeto '95.*
- D. neposredno nakon međunarodnoga priznanja Hrvatske

21.2. Koja je bila značajka dijela operacije označene brojem 1 na povijesnome zemljovidu?

1	
---	--

- A. zračni desant 1. gardijske brigade
- B. zračni desant 3. gardijske brigade
- C. tenkovski prodor 1. gardijske brigade
- D. padobranski desant 3. gardijske brigade

22. Pozorno pročitaj povijesni izvor.

Iako sam ušao kod Krleže neposredno poslije toga, nisam uopće osjetio da je promijenio odnos prema meni. Mnogo kasnije, rekao mi je otprilike ovako: Imao sam dobru namjeru (...) a ispalo je naopako. (...) Dodao je još: Tražili su od mene da i ja potpišem dokument, i u tome nisam vidio ništa lošeg. (...) Rasplet je bio poznat. (...) Krleža je naime sam dao ostavku na članstvo u Centralnom komitetu. Tako je to bez velike buke završeno. Za vrijeme sjednice, kako se pričalo, Bakarić je razgovarao s Titom o Krleži. Bio je prisutan i Miko Tripalo. Tito je izgleda želio sačuvati Krležu, na što je Bakarić rekao da se Miko ne slaže. (...) To su eto bile sporne stvari koje su stvarale novu političku atmosferu. To je bilo ono aktualno što će dati pečat neposrednoj budućnosti.

22.1. Kako se naziva dokument o kojemu se govori u povijesnome izvoru? (puni naziv)

1	
---	--

22.2. Na koji se događaj odnosi autorov pojam „pečata neposredne budućnosti“?

1	
---	--

- A. na razvoj MASPOK-a
- B. na obračun s informbiroovcima
- C. na donošenje ustava iz 1963. godine
- D. na donošenje ustava iz 1974. godine

23. Pozorno pročitaj povijesni izvor.

Članak III.

Strane pozdravljaju i podupiru postignute dogovore o razgraničenju između dvaju entiteta, (...) kako je izloženo u Sporazumu iz Aneksa 2. Strane će u cijelosti poštovati i promicati ispunjenje obveza preuzetih sukladno tom sporazumu. (...)

Članak X.

Savezna Republika Jugoslavija i Republika Bosna i Hercegovina priznaju jedna drugu kao suverene neovisne države unutar njihovih međunarodnih granica. (...)

Članak XI.

Ovaj Sporazum stupa na snagu s njegovim potpisivanjem.

Sklopljeno u Parizu, dana 14. prosinca 1995. na bosanskom, hrvatskom, engleskom i srpskom jeziku, s time da je svaki tekst jednako vjerodostojan."

Potpisnici Općega okvirnog sporazuma su, prema redoslijedu potpisivanja, za republiku BiH (...)

za republiku Hrvatsku (...)

za Saveznu Republiku Jugoslaviju (...)

23.1. Kako se naziva sporazum čiji su dijelovi navedeni u povijesnome izvoru?

1	
---	--

23.2. Navedi nazive dvaju entiteta spomenutih u točki III. navedenoga sporazuma.

_____ i _____

2	
---	--

23.3. Kakva je bila vojna situacija na hrvatskome prostoru u vrijeme potpisivanja navedenoga sporazuma?

A. Hrvatsko Podunavlje nije bilo u cijelosti mirno reintegrirano.

B. Hrvatska je vojno oslobodila Baranju i zapadni Srijem.

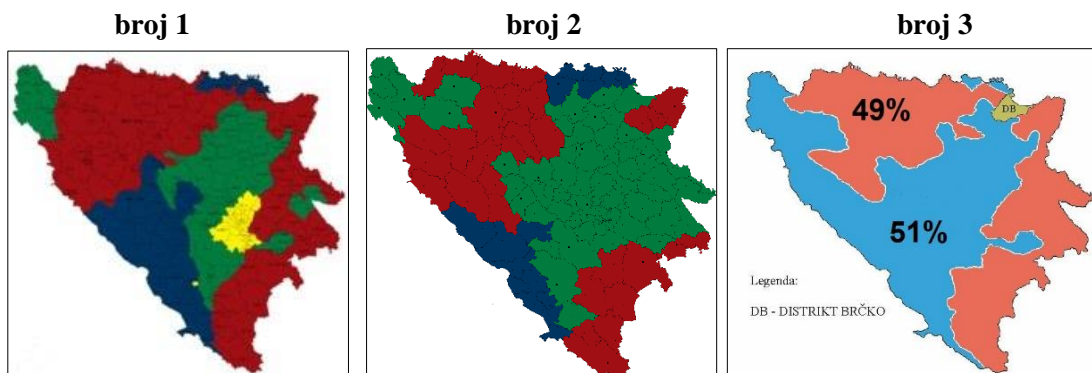
C. Hrvatska vojska nalazila se neposredno pred Banja Lukom.

D. Hrvatska je bila u potpunosti teritorijalno cjelovita.

1	
---	--

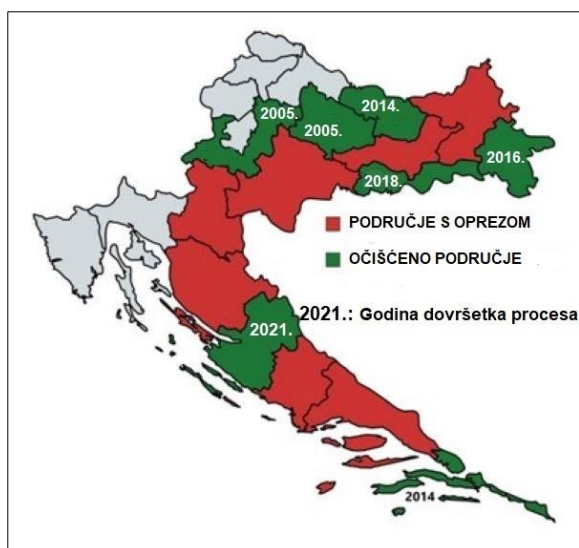
24. Pozorno pogledaj povijesne zemljovide i odgovori na postavljena pitanja.

1	
---	--

Kojim je brojem označena podjela BiH uspostavljena nakon usvajanja sporazuma iz prethodnoga zadatka?

25. Pozorno pogledaj povijesni zemljovid.

1	
---	--

Što je prikazano na povijesnome zemljovidu?

- A. proces mirne reintegracije
- B. područje sa srpskom većinom prema Planu Z-4
- C. proces uklanjanja minsko-eksplozivnih sredstava
- D. uklanjanje porušenih objekata nakon tzv. balvan-revolucije